

Püspök urunk Marosvásárhely.

A sz. Ferene-rendi nővérek zárdái iskolájának vagy 20 növendéke április hó 30-án a Mária-kongregációba fölvetetett, mely alkalommal Püspök úr ő méltósága kedves intelmet adott az új kongreganistáknak, figyelmeztetve őket, hogy ógadalumukat akkor is tartásák meg hiven, a midőn a zárdának vedő falai közül kilépve, hiűket a világ közönyössége, erényüket annak omlottsága ezernyi veszelynek fogja kitenni, s egyének hívek akkor is, ha meggyőződésükért a szívnek legerősebb vonzalmait is áldozatul kell hozniok. Este szép házi ünnepélyt rendezek, melyen nagy és előkelő közönség vett részt, mely alatt Püspök úr ő méltósága képet lepeztek le, halájuk kifejezésékepen a közelmúltban a zárda számára adott bőkezű-ajándékaért, melyet egy növendék nagyon kedves és értelmes előadással tolmácsolt. Egy előképben a boldogságos Szűzet angyaloktól környezve mutatták be, azután szép előadást rendeztek. Szent Agnes vértanúságának történetét jelentettek meg a műkedvelők bátor fellepéssel, szabatos előadással s a tárgyhoz illő vallásos hlettséggel. Püspök úr ő méltósága is részt vett a sikerült ünnepélyen, melyről mindenki meghatottan és meglegedve távozott.

Május 1-en délelőtt a plebánia templomban bérálás volt, mely alkalommal több mint 100 hívő részesült a Szentlelke ajándékaiban.

Délután pedig a plebánia templomban a főgimn. ifjúsága körében ujjonnan alakult Mária kongregációnak volt ünnepélyes tagfölvétele. 17 ifjú tette le Püspök úr őméltósága kezeibe az ígéretet, s fogadott hűséget a kongregáció zászlójára. Őméltósága örömmel fogadta a jelöltek ígéretet, és szívükre kötötte, hogy azt ne csupán szóval, hanem életükkel is bizonyítsák be, s együttal a nagyszámban megjelent hívekhez is szólott a Mária kongregációk jelentőségéről, az élethöl meritett hatásos példakkal bizonyítva azt, hogy a jó kongreganista soha sem fog a szülökre bánatot hozni könnyelmű élet, adóságinadás, közelességmulasztás, vagy amint az nem ritkán történik, a legrutább halátlanságra valló öngyilkosság által. A magyar ifjú azonföül hazafias eszekeketet is végez, midőn a kongregációba lép, mert Szent István király örökébe lép, s annak végrendeletét teljesíti, mi-

dőn hazánk Nagyasszonyának tiszteletét terjeszteni igéri.

Ugyanaznap este a hívek gyóntatásának befejeztével, még a legényegyesületet látogatta meg őméltósága. Ez alkalommal az egyesület ünnepélyt rögtönözve jékívánatait fejezte ki Ő méltósága püspökké szenteltetésének évfordulója alkalmával. Két egyesületi tag ügyesen megszerkesztett és szépen előadott párbeszédben említette a jelenkor iparos segédeinek belső küzdelmet a mindent fölforgató áramlattal szemben s ügyesen méltatta püspök urunk szociális tevékenységét. Őméltósága megköszönte az egyesület megemlékezését s fájdalomnak adott kifejezést, hogy nem fejthet ki oly tevékenységet az iparos és munkás osztály érdekében, mint azt az irántuk különösen táplált atyai szeretete és a munkás osztály jelenlegi nehéz helyzete föle követelné: de reményli, hogy papjai közül mindig fognak találni, akik önfeláldozással, lelkesedéssel, ügyességgel karolják föl érdekeiket, mint itt is Marosvásárhelyen, és vezetik helyes irányban a kath. egyesületi életet.

Másodikán reggel pedig a kora reggeli órák dacára a hívők nagy száma volt jelen Őméltósága szentmiséjén, mely után elútagzott Székelyudvarhelyre, hogy az ottani főgimn. derék igazgatójának jubileumán részt vegyen.

Andor.

Soó Gáspár jubileuma.

Mint lapunk múlt száma előre jelezte volt, Soó Gáspár, a székelyudvarhelyi főgimn. jeles igazgatója f. hó 3-án ünnepelte tanárkodásának 25 esztendőf fordulóját, mely alkalommal az intézet tanári kara és ifjúsága igazán szép, lelkes és megható ünnepélyt rendezett. A jubileum napja valódi ünnepe volt az intézetnek s annál fényesebb, tartalmasabb ünnepe, mert Erdély kegyes püspöke már előző nap délután Udvarhelyre érkezett, hogy szintén részt kérjen legrésztettebb igazgatójának ünnepeléséből. Kegyelemekben gazdagabb akarta tenni az ünnepet, mikor arra hívta fel az ifjúságot, hogy a bűnbánat szentségehez járulva megtisztult szívének imáit s a szent áldozásban nyernőd kegyelmeket ajánlja fel jó igazgatójáért s annak családjáért. S csakugyan az ünnep reggelén tartott hálaadó szt. mise alatt jó püspök atyánk az intézet majdnem egész ifjúságának, köztük a jubilánsnak is kiosztotta az élet kényerét, majd aztán megbérmálta azokat, akik még a bérmálás szentségében nem részesültek.

Ezzel a lélekemelő szép akkorddal kezdődött az ünnep, melynek második része az intézetnek izlésesen földszített tornatermében folyt le nagyszámú előkelő, lelkes közönség jelenlétében, mely a tágas terem minden zugát a zsúfolásig megtöltötte. Ott voltak többek közt a vármegye, a város, törvényszék s egyéb hatóságok fjelei; a társintézetek igazgatói s tanárai; a kerületi papság élén a helyi apátplebánossal; P. Kóry Ottó rendtartományi főnök a szentferencend képviseletében; a megye és város polgárságának színe-java s díszes hölgyközönség. A terem elő részén hatalmas pódium volt föllálítva; annak háttérében emelkedett a fényő galyakkal díszített hatalmas állvány, rajta a jubiláns letakart arcképével, melyet Spanyár Pál intézeti rajztanár festett meg igazi művészettel.

Pont feltizenegy órákor riadó éljenzés közt jelent meg Majláth Gusztáv Károly gróf püspök oldalán a jubilánssal s mindketten a számukra készített díszelmélyven foglaltak helyet. Aztán megkezdődött az ünnepély, melynek első szá-

maként az intézeti zenekar játszotta el szép készültséggel a „Gigányó” c. opera áriáját. Majd Tamás Albert mondotta el igazán szép és lelkes ünnepi beszédet.

Méltóságos és Főtisztelendő Gróf, Püspök Úr!
Nagyérdemű közönség!
Tekintetes Igazgató Úr!
Mélyen tisztelt Barátunk!

Jelenkori társadalmunk kiváló buzgalommal fáradozik azon intézmények atalakításán — nemelyikének teljes lerombolásán — melyek határozatos tényezői voltak művelődésének. Ez sokszor halátlanságnak látszik, de pedig csak a haladás jele. Ezen intézmények eredetileg arra hivatva, hogy a társadalmi jólétet fejlesszék, hogy az igazat, a jó eszmét ápolják és védjék, századokra szóló szilárdssággal épültek föl, s ebben rejlik ami gyengeségök oka is: merevek, míg az, amit keretökbé foglalnak, élni és működni akar; mozdulatlan alkotások gyanánt állanak, mintha holt épületet, nem pedig terjeszkedő, fejlődő szervezetet foglalának körül. De esoda-e az, ha a megizmosodott, életre való fa szétfeszíti a keretést, mely zsenge esemete korában megvédte, de amelyre többé szükségé nincs; ha a századok folyamán hatalmas áradattal duzzadt szerény patak rést tör a vízföfalán és új, szélesebb medret ás magának. Bizonyára a haladás eredménye az, ha az övszer nyűgje, a támasz akadályává válik. — Mily kevéssé terhetetiea pezsgő élet, az előre törő társadalom, tanúsítják az államot és társadalmat megrázkódtató, s időnkint megújuló forradalmak.

Szelédebb hullámokban ugyan s az erőszakosság színe nélkül, de azért kerlelhetetlen hatalommal tör már az iskola tisztesséfalaihoz is az atalakulás eszméje. Minél inkább tiszteljük ezen intézményt, minél mélyebben vagyunk meggyőződve ennek fontos hivatása fölé, annál nagyobb készséggel kell elismernünk azt, hogy a társadalmunk igazza volt, mikor ezen intézménynek a jelenkor igényeirek alkalmazkodó szervezését sürgette.

E szervezés elől nem térhettek ki, de nem is akartak a mi több százados intézeteink sem, de már történelmi jellemüknel fogva nem fogadtatták el azon közkeletű frázist, hogy a szellemi kultúra feltétlenül magába foglalja a haladást. Mi úgy tudjuk, hogy a művelődés csak külső ösztönzéseket szolgálhat, melyek ébresztőleg hatnak gondolkodásunkra, szélesítik ismeretkörünket, de természetünk alapján nem változtatnak. Mi úgy tudjuk, hogy az emberiség boldogsága vagy tökéletesedése pszichológiai folyamat, mely nem függ tudásunk mértékétöl, hanem eszekeleteink minőségétöl és világnézetünk értéketöl, szóval erkölcsi állapotunktöl: az a kultúra tehát legbecesebb, mely nem csupán ösztönzéseket és tartalmat ad lelkünknek, hanem emberi természetünknek leginkább megfelelő világnézetet nyújt eszekeleteink erkölcsi értékének fokozására. Ezt pedig csak a keresztény etika nyújtja. A gimnázium a keresztény művelődés hirdetője, mert ez felel meg leginkább az ember testi és lelki valójának, rendeltetésének. Keresztény világnézetnek kell átjárnia a tanítást, mert a keresztény kultúránál nagyobb és értékesebbet nem tud az emberiség produkálni, s csak a keresztény civilizációban élhet a haladás eszméje. Ezért iskoláink elsősorban keresztény katolikus intézetek.

Mélyen tisztelt közönség! Nagy fényt sugároz iskolánkra s a halás tiszteletnek kiapadhatlan forrásává lesz az a momentum, hogy a katolikus tanügy egy szerény, de érdemes tagjának, Soó Gáspár igazgató-tanárnak 25 éves jubilaris ünnepén, körünkben üdvözölhetjük iskoláink legfőbb vezetőjét, Ő Méltóságát, Erdély Püspökét! Örömmel üdvözöljük Méltóságodat, mert Méltóságod mint erdélyi püspök, kath. középiskolai tan-és nevelés ügyünknek lelkes és mindig áldozatra kész vezetője, mely nevelésügy nem csak nem lehet a tudományos és művészeti előhaladásra hátrányos, hanem inkább, mivel a mi hitünk és egyházunk az ember végecéljául az isteni tökéletesség megközelítését tűzi ki, annyiban az örök és legfökeletesebb eszményképhez való törekedés, csak kedvező, serkentő és hatalmas tényező gyanánt léphet föl a tudományos művészet fejlesztésére.

M. T. K. I. Az önelégültség útját állja tökéletesedésünknek: a tudományban is az van

Tengerparti szellök enyhe fuvalomja,
Örökzöld ciprusok ringatozó lombja,
Sima tenger tükre, vándorló madárkák
Esküsznek mindnyájan: a királynét látták!

Fehér márvány arecal a sírnál megállott,
Höföhér kezével szörta a virágot:
Madárkák elbujtan lesték és fölirták,
Hogy imigy köszönte Rákócziának sírját:

„Légy üdvöz nagy lélek ott a túlvilágon!
Engesztelő szóval küldött a királyom.
Boecsáss meg! lásd mi is megbocsátunk néked,
Legyen a miénk is a te dícsőséged!”

„Kapucinus zárda kripta üregében,
Sok porló királysív reszket örömben;
Nyujtsd kezéd Rákóczi! gyere haza hozzánk!
Tárt karokkal vár rád egész Magyarországnak!”

„Az én ősz királyom azt sügta fülembé,
Mikor a virágot adta a kezembe:
— Engeszteld ki őtet átdöfött sziveddel! —
Rákóczi boecsáss meg! a multat feledd el!”

... S hazajön Rákóczi, a királyné hozza!
Mégfakült emléket újra aranyozza.
Hazajön Rákóczi! Jöjjetek eléje!
Örök áldás szálljon a király fejére!...

eszével megelégedve, ki keveset tud; ellenben tudását kevesnek tartja az, ki feljuttat a tudományra a magaslátára, melyről belátja a meg megismerni valók végtelen tengerét. Így az is, ki erkölcsileg magasra emelkedett, jobban látja minő esekely az a magaslat, melyre feljuttatott; legjára magaviseletével nincs megelégedve, mert érzi, hogy minő tökéletlen az emberi tökéletesség az isteni tökéletességhez képest.

E gondolat hatása alatt állok e pillanatban, akkor, amidőn a Soó Gáspár igazgató tanár 25 éves jubilaris ünnepélyén számoiva az ő szerénységével, vázlatos képét kívánom adni 25 éves pályafutásának és éltet sikereinek.

Itt született a vármegye egyik, a székhelyhez közel eső pontján Bethlenfalván. Ha jellemünk építésében a szülőföldön kapott alomszerű hatásoknak szintjegy meg van a szerepük, mint a Tisza hazánk büszke folyójává valjék: úgy benne is meg volt a törekvés arra, hogy a székebb otthonban, e társadalomban, majd mint tanár a jobb sorsra érdemes székegy nép fiának előhaladásában közremunkáljon. — Jeleseu végezve itt e gimnáziumban a középiskolát s kiváló eredménnyel befejezte egyetemi tanulmányait, működését ezen iskolában kezdette meg, s két évi megszakítással, mely idő a gyulafehérvári gimnáziumban telt el, tanári működésének 25-ik évét tölti be a folyó iskolai ével intézetünknel, melynek 1892—3 óta igazgatója.

Mint kiválóan képzett tanár, ki tehetségével és szorgalmával már az egyetemen is kitűnt, tanításában arra törekedett, hogy ne csak az igazság hirdetője legyen, hanem iparkodott azt szep alakban megérzekeíteni, mely nem csak az értelemben szól, hanem a képezetnek is táplálékot nyújt s a kedélyt is felmelegíti. Ere kiválóan alkalmas tárgyat, a történelmet választotta. Soha egy pillanatra sem tévesztette el szem elől azt, hogy nem csak tanító, hanem nevelő is vagyunk az ifjúságnak; hogy a középiskolában nem is valami különös szak tudás nyújtása a célunk, hanem igenis a tudományos alapismereteknek ebrentartására, az összes elmebeli tehetségeknél összhangzatos kifejtésére s ennek közvetítésére a szív és kedély nemesítésére, a jellem kiképzésére kell törekednünk. Példaadóan tudta az ifjúság szeretetét az anyira szükséges eréllyel párosítani, s mivel a morálban okvetlenül kell lenni tisztító hatásnak, a mi esekelyedeteink értékének fényt és izzat ad ez a vallásos érzelmet, mely szárnyat ad érzelmeinknek s fölemel a kötelesség tisztább eszméjére: minden ténykedésben példaadó vallásos meggyőződés és eljárás vezet.

M. T. K.! A kinek feladata az ifjak egyéniségének kifejtését előmozdítani, az ifjúságnak oly fogvnyereket szolgáltatni kezébe, melyekkel a tudományos vagy társadalmi téren magának tisztességes helyzetet, mostoha sors alatt sanyalódó hazánknak pedig anyagi és szellemi jólétet, vagy legalább becsületet fog kivívhatni; szükség, hogy előbb maga fejtsse ki erőteljesen egyéniségét, s legyen alkalma is azt érvényesíteni. Olyan férfúra volt szükség iskolánk igazgatói állásának betöltésénél, ki az ifjúság lelkében a rendszeret meggyökereztetni, a kötelességérzetet felkelti, és aki ezt a feladatát úgy vélte legsikeresebben megoldhatni, ha az intézet vezetőit a szeretet által fűzi működésükben egymáshoz.

Ilyennek ismertük s ismerjük őt, ki életcélját a székegy nép szellemi erejének fejlesztésében, erkölcsi tisztaságának, nemzeti karakternek megörzésében kereste, s ki szívének minden dobbanásával a székegy ifjúság boldogulását szerette volna előre vinni. Ezért szervezte az internátust nagy fáradsággal és küzdelemmel; ezért hozott össze alapítványokat, hogy e nép fiait otthon találjanak. S mikor az internátust így beállította, lankadást nem ismerő buzgalommal oda törekedett, hogy a régi, már e célra kevésbé alkalmas épület helyébe, vagy más megfelelő helyen új épületet emeljenek. Fáradozásai itt is sikerrel jártak, mert a felsőbb hatóság már e célból tervet is készített s ily munkálkodásának mintegy koronájaként rövid idő kérdése az építkezések megkezdése.

Iskoláink történetében kiemelkedő jelenség

a tanári kongresszusok létesítése. Ezen kongresszusok kezdetben a tanári állás anyagi állapotának javítása végett tartattak, de ma megerősített alapszabályokkal rendszeresítve, mint az ifjúság vallás-erkölcsi, tanulmányi előhaladásának intenzívbbé tételére szolgáló gyűlések, egyesítve kebelükben a róm. kath. Státus gimnáziumainak tanártestületeit, ezen intézetek fejlődésében jelentékeny kulturális tényezővé váltak.

Elismerte fontosságukat a felsőbb hatóság is az által, hogy ezen gyűlésekben képviselteti magát. E kongresszusok létesítésében is Soó Gáspárt a szervezők és úttörők között találjuk. Ő hívta össze a legelső s ő volt az, ki egyik tanügyi lapban fejtegetve intézeteinkben a modern berendezkedés szükségességét, a tanári állás tisztességét, megbecsülését, tekintélyének emelését, az anyagi állapotok rendezésében kereste. Az iskolák anyagi és szellemi életének fejlesztésére irányuló eszmeeserekben élénk részt vett, önálló indítványával, komoly fejtegetéseivel és érveivel a kongresszusok egyetemének általános rokonszenvét és tiszteletét biztosította a maga részére. Hogy fáradozásai sikerrel jártak, mutatja az a tény, hogy a kath. tanügyi munkásai anyagi helyzetük javulásával magasztos céljuknak zavartalanul élhetnek.

Két évtized óta tagja a Státusgyűlésnek s ott is mint a 15-ös bizottság előadója az intézetek javáért küzdött, szavát ott is meghallgatták.

Mit mondjak társadalmi szerepléséről? Puritán jelleme a feltűnést kereső közéletben is mindig a szerénység mintaképe maradt, magánértekezéseiben a lekötözött előzékenység típusa lett. Ott találjuk őt mindenütt, ahol a közjó érdekeiben munkálni lehetett. Mindig alá tudta rendelni az önérdéket a nagy társadalmi érdekeknek; közéleti tevékenysége, még a szenevedékek által feligazott politikai viszonyok között is tekintélyt biztosított részére, állásának tisztességét soha egy perczeire sem tévesztette szem elől.

M. T. K.! Ha a jellem az ember elmúlt életének mintegy kivonata, eredménye mindazoknak a külső és belső erőknél, melyek ránk hatottak, amióta öntudatosan esekelyszünk; ha az akarat úgy lesz jóakarattá, hogy a saját akaratunk iránt formált kívánalmaink háttérbe szorulnak és elől áll a kötelesség; a jóakarattal ennélfogva az elsőrendű erény, mely minden körülmények között arra sarkalja a jellemet, hogy hű legyen a kötelességhez, ha az önérdék ege leszakadna is: úgy akkor elmondhatjuk, hogy Soó Gáspár a kötelesség teljesítésében kereste elete feladatát. Légy tehát üdvözölve tanártársaid által, — kiknek őszinte tiszteletét, hálás elismerését nyilvánítani szerencsés lehetek, — önzetlen munkásságodért s igaz szeretetedért. Nem talátnék méltóbb módot 25. éves tanári munkásságod megünneplésére, mint egy nevedet viselő alapítvány létesítését. Légy üdvözölve azok nevében is, kik a legnagyobb szeretettől vezérelve küldötték el fillérekét azon alapítványra, mely nem csak nevedet fogja viselni, hanem elsősorban egyenes leszármazottaid fogják annak jöteknységét élvezni.

Midőn ezen alapítvány alapítólévelét átadjuk, kívánjuk, hogy a Mindenható egyházunk, tanügyünk és hazánk javára s nagyszámú családod boldogítására irányzott nemes törekvésedben sokáig éltesen.

Beszéde végén átadta a mélyen meghatótt jubilarisnak a nevére közadakozás utján letett stipendiumról szóló alapítólevelet s a 3000 korona alapítványi összegegről szóló takarékpénztári könyvet. A beszéd mely hatást tett. Utána Szemlére Ferenc tanár szavalt a saját szerzésű alkalmi versét, mely alatt a közönség éljenzése közt lehullott a festményről a lepel. (A verset tárcarovatunkban közöljük.)

Majd dr. Valentisik Ferenc ügyvéd, megyei t. ügyész lépett az emelvényre s a volt tanítványok nevében az őszinte érzés hangján üdvözölte a jubilarist. Majd a helyi állami főreáliskola s ev. ref. kollegium küldöttei érkeztek s intézeteik nevében a kartársi szeretet jegyében köszöntötték az ünnepeltet. A jelenlegi növendékek érzelmeit Kátona Endre VIII. o. tanuló tolmácsolta szépen és hatásosan. Ezután az ének

és zenekar adta elő Kremser gyönyörű imáját, mely nagy hatást keltett.

A taps és éljenzés elhangzása után újra Tamás Albert lépett az emelvényre, hogy fölvessza a főtanhatóságának, a püspök névaláírásával közölt s a jubilaris érdemeit elismerő okiratát. Ennek kapcsán kért szót Mailath Gusztáv Károly gróf püspök úr s mondta el beszédét, amely a jelenlévőket a könyvezésig meghatotta. Az igazi érdem ünneplésére szívesen és örömmel jött el — úgymond — s amikor itt áll s a lefolyt ünnepegyen végigtekint, be kell vallania s vele együtt minden jelenlévőnek be kell vallania, hogy ez nem a kényszer, de az igaz őszinte szeretet és elismerés ünnepe. Ünnepe annak a huszonöt esztendő s csendes munkásságnak, melyet a székegyudvarhelyi főgimnázium igazgatója az egyház és a haza érdekében oly eredményesen folytatott, hogy többet és jobban használt, mint sok egyházi férfunak munkássága. Szívesen tüzi a jubilaris mellére a Szentatya kitüntető érdemjelét s az életéből merített példákval mintatul állítja őt a tanuló ifjúság elé.

A szívből fakadt gyönyörű szavak könnyekre fakasztották az egész közönséget s maga a jubilaris is alig tudta érzéseitől meghatva szép köszönő beszédét elmondani. A lelkes ünnepély a Himmusz eléneklésével végződött.

Utána ötven terítékű családi ebéd következett az intézet nagytermében, hol számos felkösönző hangzott el a püspök és jubilaris egészségére.

Az ország minden részéből jött üdvözölések száma a százat meghaladja. Így üdvözöltek: a státus testvérintézetek, az erdélyi szentferenc-rendiek társházai, Pál István apát-referens, Bíró Béla, Tamási Áron prelátsok, Imets F. Jákó apátkanonok, Kunez Elek, Elischer József tanf. főigazgatók, Karácson Márton apát, Haller János főispán, Széchy Károly egy. tanár, Balázs Dénes akad. tanár, P. Antal karmelita, Hermann Antal egy. tanár, Szabó Albert kir. közjegyző Bpest, Avéd Jákó nyug. igazgató, László Mihály orsz. képviselő s a tisztelők s volt tanítványok egész sora.

Imets F. Jákó ap. kanonok a köv. distrikonnal kedveskedett a jubilarisnak:

Soó Gáspár

sz. udvarhelyi r. k. főgy. m. igazgató
25 éves tanári jubileumára.

Oktat a bölcs s jó „szó“; de az izzt, azt adja
meg — a „só“:

A tanítás s nevelés általad így lön egész.

Egy század-negyeden „fénylessz“ ezer ifjú lelken:
Majdan „az égi körön fényleni fogsz örökön!“)

Egy koronagyűlést megnyitó beszédből.

A sepsimiklósvári espereskerület és barcasági dekánuság szerzetes és világi papjai a kerületi kántortanítókkal együtt 1904. március 28-án tartották meg a tavaszi gyűlést. Fejér Manó esperes elnöki megnyitójában érdekes képet rajzolt az erdélyi katolicizmus nyomasztó helyzetéről azon vidékeken, melyeken a reformáció túlsúlyra vergődött. Megnyitójából közöljük az alábbi részeket:

„A barcaság-dekánusági és sepsimiklósvári espereskerületi 12 plebániánk nagy vármegyében szétosztva s a nagyobb számú görögkeleti, lutheránus, kalvinista és unitárius ekkleziák közé lévén beekelve, pásztorainak nem kis nehézséggel jár a túlsúlyban lévő protestánsok, különösen ezek pásztorainak, tanítóinak türelmetlensége — hogy ne mondjam — gyűlölsége miatt.

* V. ő. Daniel. 12. 3.

Tapasztalhatjuk, hogy vegyes házasságoknál a reverzálást — egyházunk javára mily nehezen, mily sok szekaturával s mily kevés esetben tudjuk biztosítani, mert a protestáns közjegyző, polgármester, járás és szolgabíró ezt megakadályozni iparkodik.

Nem minden keserűség nélkül észlelhetjük, hogy református államférfiak érvényesülési politikájuk eszközeül felhasználják még vallásukat is. E célból politikai napilapot tartanak fenn, mely folyton vallásérelmi politikát űz, a hitfelekezetek közti viszálykodás magvait hinti s a gyűlölködés erejét önti ellenünk. Pásztoraik, tanítók nagyrésze e lap köré tömörült; feneketlen gyűlölséggel szítja a klerikalizmust, óbégat Róma, mint idegen hatalom álitólagos beavatkozása ellen. Patentrozott hazafinak, szín és faj magyarnak mondja magát s ellenünk, magyar testvérei ellen a nemzetközi kozmopolita szabadkőművességgel és zsidósággal cimborál.

Igy könnyen elhíhető, mit egyik szomszéd filialisban a kálvinista pásztor állítólag mondott, a midőn hallotta, hogy a katolikusok egy kisdéd templomot akarnak építeni, hogy inkább szeretné, ha e helyett zsidó templom épülne a községben.

Dacára, hogy hazánkban értelmi, vagyoni s számbeli túlsúlyban vagyunk, mégis nyomasztóan érezzük a zsidóság térfoglalását, a szabadkőművesség aknamunkáját, a protestantizmus prepotenciáját minden irányban.

A felekezeten állam gyámsága alatt vagyunk, míg a többi apró felekezetek autonómiával bírnak.

Iskoláink államosítása napirenden van, a mi pedig sem nemzeti célt nem szolgál, annál kevésbé vallásos célt, mert csak ámitás azt mondani, hogy a vallásos nevelés az állami iskolában is csak úgy van biztosítva, mint a hitvallásos iskolákban.

Az állam minő pénzből államosít? Bizonyára nem az állami javakból, hanem közadókból építi fenyes iskoláit, látja el magas fizetéssel s különös kedvezményekkel tanítóit. — Iskoláink fenntartói tehát kétszeresen költenek tanügyi célokra s így az általános szegénység közepette nagy megröbáltatásoknak vannak kitéve, hogy iskoláikat fel ne adják.

Leginkább a mi iskoláinkra vetették ki a hálót, mert a felekezetek inkább tömörülnek az állandósítás ellen s náluk jelszó, hogy „egy az egészért, az egész egyért.”

S mi tartja össze őket?! Bizonyára nem annyira a szilárd hitbeli meggyőződés, mint inkább az irántunk való közös gyűlölet!

Mi pedig miért vagyunk oldott kévek? Bizonyára nem a hitélet pangása, hanem szétválásunk, indolenciánk, gyávaságunk s szervezetlenségünk miatt!

Ez nem jól van így! De mi kedves paptársak s tanító urak, tegyünk meg ezután is hatáskörünkben mindent, hogy egyházunkra jobb állapotok következzenek s bizonyára a jó Isten nem engedi meg — a mint mondani szokták, — hogy a fak az égig nőjjenek!*

H I R E K.

— **Jókai Mór** május 5-én este 9 óra 30 perckor elhunyt. A gyászos hírt már lapunk összeállítására után kaptuk, ezért pályafutását kellően méltatni csak jövőre fogjuk.

— **Püspök urunk Kézdivásárhelyre** esütörtökön déli 12 óra 30 perckor érkezett. Fogadására a vasúti állomáson megjelentek Balázs Ferenc kerületi főesperes vezetésével a r.

kath. esperes kerületi papság, Stadler Géza helybeli plebános vezetése alatt a r. k. egyházi tanács, s a r. k. főgimnázium tanári kara élén Koch Sándor helyettes igazgatóval. A lángelkű főpásztor részt vett a kézdí-orbai esperes kerület euucharisztikus értekezletén, megnyitotta a báró Szentkereszthy Stephania alapította „Kézdivásárhelyi Oltáregyesület” kiállítását, véglegesen megalakította a főgimnázium Mária-kongregációját. Hiszünk, hogy mindezekről jövő számunkban bővebben beszámolhatunk.

— **Püspök urunk hivatalos tavaszi körútját** már megkezdte és folytatja a következő sorrendben: Ápr. 31 — máj. 1-ig **Márosvásárhelyt** volt. Ottani nevezetes látogatásáról lapunk más helyén részletesen számolunk be, valamint a **székelyudvarhelyi** (máj. 3.) tartózkodásáról.

Innen **Kézdivásárhelyre** utazott, hol máj. 5—8-ig volt, részt vévén az euucharisztikus kongresszuson, megnyitván az Oltár-Egyesület nagyszabású kiállítását. További útjának sorrendje:

- Máj. 9—10. Csiksomlyó.
- „ 11—12. Brassó.
- „ 14—15. Kolozsvár.

E látogatásai alkalmával, ahol jelentkezők vannak, a bérmlás szentségét is ki fogja osztani. Május 22-ig megszakítja útját, hogy a budapesti euucharisztikus kongresszuson részt vehessen, melynek végeztével így folytatja:

- Máj. 22. Csertéshondol.
- „ 23—24. Nagyg.
- „ 25—26. Boicza.
- „ 27. Körösbánya.
- „ 28. Brád.
- „ 29. Kristyór.
- „ 31. Abrudbánya.
- Jun. 1—2. Verespatak.
- „ 4. Topánfalva.
- „ 5. Offenbánya.
- „ 7. Zalatna.

Ez útból kifolyólag felszólítja Ő méltósága az illető lelkészeket, hogy gyűjtsek össze megalazon hiveiket, akik a bérmlás szentségében még nem részesültek, nehogy egy is közülök annélkül maradjon.

— **P. Antal ügye.** Lapunk mult számában megirtuk, hogy a gyulafehérvári kir. ügyész „nyomozatot és vizsgálatot” indított P. Antal ellen egy konferenciája miatt, melyben kikelt az erkölcsöt megmértelyező szemérmadalom ellen. Ebben az ügyben egy kis helyreigazitással tartozunk, de újabb adatokkal is szolgálunk. Tevédünk, mikor azt irtuk, hogy az ügyesség vizsgálatot is indított, mert csak a nyomozást rendelte el. A nyomozás elrendelésénél azonban határozottan törvénysértést követett el a kir. ügyész úr azzal, hogy az előzetes nyomozás foganatosításával nem a **rendőri hatóságot**, hanem a **vizsgálóbíró**t bízta meg. Már pedig a büntető perrendtartás szerint a nyomozás nem bírói eljárás. A bírói eljárás csak akkor következhetik be, ha a vádhatóság beszerzett adatok alapján vádat emelhetett. Ez pedig a jelen esetben nem történt meg. Vajjon miért követte el az ügyész úr ezt a szokatlan és szabálytalan eljárást? Miért követte el az ügyész úr — mondjuk — éppen akkor, a mikor az ügyben — biztos értesülésünk szerint — senki feljelentést sem tett? Az ügyész úr pusztán hallomás, mende-monda s rosszakaratú ráfogások után indult el. A mai parázs viszonyok között pedig ilyen alapon megindulnia a vádhatóságnak talán még sem helyes. Ezt a véleményt küllőmben nemesak mi mondjuk, hanem — a miről pozitív értesülésünk van — megmondta a kolozsvári főügyész is, aki az

elmult héten épen ezért a kellemetlen ügyért járt lenn, Gyulafehérvárt. Sőt azt is hallottuk, hogy kormánykörökben is megfordult az ügy s élenk visszatetszést keltett. Miért volt tehát a a gyulafehérvári kir. ügyész minden alap nélkül olyan tulságos buzgó, hogy még a törvényes formákat is megszegte? Erre még mindig nem felelünk, hanem megvárjuk a további fejleményeket. Lesz-e hát a szabálytalan nyomozás után vizsgálat s lesz-e bünpör?

— **Egyházművészeti múzeum Gyulafehérvárt.** Püspök úr méltósága, akinek figyelme minden szépre, jóra és hasznosra kiterjed, elhatározta, hogy székelyén egyházművészeti muzeumot létesít. Ez okból addig is, a míg erre vonatkozó bővebb utasításait kiadja, VII. sz. körlevelében felszólítja papságát, hogy az esperesi hivatalok útján, küldjek be azon egyházi tárgyak jegyzékét, amelyek műtörténeti becesel bírhatnak pl. képek, zászlók, szentedények, ereklyetartók, miszeruhák stb. Az ilyen művészi becsű, de esetleg még használatban levő tárgyakat, hajlandó Ő méltósága újjakkal beceserélni. A létesítendő muzeum és a műtárgyak megóvása érdekében figyelmezteti Ő méltósága az érdekelteket, hogy használaton kívül álló egyházi tárgyakat elidegeníteni vagy beceserélni a püspöki hatóság tudta és beleegyezése nélkül nem szabad.

Úgy tudjuk, hogy erdélyi templomainkban szétosztóan nagyon sok művészeti vagy történeti értékű tárgy van. Ime most itt van az alkalom, hogy ezeket a tárgyakat együtt megóvhassuk az utókor és a tudomány számára. A papság buzgósága, körültekintése nagyon sokat tehet e szép cél érdekében.

— **A másfőhérmegyei róm. kath. tanítóegyesület** május hó 14-én Tövisen tartja meg tavaszi közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. 9 órakor isteni tisztelet, 2. Gyakorlati tanítást tartanak: a Hittanból **E r ő s d i** Dávid plebános, az alkotmánytanból **V i t o s** Menyhért tanító, 3. Elnöki megnyitó, 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása, 5. A tanító és a régészet. Felolvassa **C s e r n i** Béla dr. főgimn. tanár, 6. Jelentés a pályaművekről. Az első számú pályatételt vitatételül bevezeti a szerző, 7. A gyakorlati tanítások megbírálása, 8. Az erdélyegyházmegeyi róm. kath. kántori nyugdíj és gyámintézet alapszabályainak tárgyalása, 9. Az erd. róm. kath. tanítóegyesületek szövetségének átirata, 10. A jövő gyűlés helyének és tárgyainak meghatározása, 11. Indítványok.

A közgyűlésre a t. egyesületi tagokat és a tanügyi barátait tisztelettel meghívja az elnökség.

— **A konkurzus** a gyulafehérvári püspöki papnövelőben f. év július 2-án lesz meg. A felvételezre csakis oly VII. VIII. osztályos tanulók pályázhatnak, akiknek kifogástalan erkölcsi magaviseletök mellett olyan iskolai bizonyítványuk van, melyben egyetlen elégséges érdemjeggye sincs.

— **A hátszegi templom** — Lány Gyula alesperes-plebános buzgólkodása s a lelkes hívek áldozatkészsége következtében — egy teljesen új orgonát nyert, mely a kiváló hírnévnek örvendő pécsi Angster-cégnek egy újabb és telen sikerült műve. Az orgona megáldását f. hó 1-én **Janesó Ernő** a hunyadi esp. kerület érdeemes főesperese végezte díszes segédlettel, az alkalmi szt. beszédet pedig **Zlamát Ágost** gyulafehérvári főgimn. tanár mondta. Újabb adat ez a Hunyadmegyében örvendetesen fejlődő és nemes tényekben nyilatkozó katolicizmus történetéhez.

— **Krajaeros napilap** a keresztények számára. A magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetségének kiadásában megjelenő **Új Lap**-ra már többször is felhívtuk olvasóink

figyelmét. De mert ismételt tapasztaltuk, hogy erdélyi egyházmegyénkben is még igen sok hely van, ahol a nevezett lapot nem ismerik, ellenben a népünkre káros befolyással levő destruktív irányú más krajeáros lapokat mohón kapkodják, újból és újból felhívjuk a figyelmet az *Új Lapra*. Ennek a lapnak az a nemes feladata, hogy a magyar népet hitében, hazaszeretében, erkölcesiben megerősítse s a szociáldemokrácia igazgató, a társadalmi békét veszélyeztető tanainak hatásától megóvja. Ezen mélyt hűntó nyomtatványok ellen küzd erős kitartással, gazdag szellemi tőkével az *Új Lap*, miért is a népnek hivatott lelki vezetői s a papok és tanítók, községi jegyzők stb. hathatós munkatársat nyertek benne a népnek keresztény szellemben való nevelésére. Kicsi fáradságba, semmi áldozatba sem kerül egy ilyen hű barátának, jó tanácsadónak a községekbe való beplántálása; munkálkodjanak tehát bevezetésen azok, a kiknek a keresztény Magyarország sorsa szíven fekszik s akiknek a magyar nép jóvoltára közreműködni legfőbb kötelességük.

— **A hadsereg analfabétái.** Meglehető nagy számban vannak ujonok a hadseregben, a kik irni-olvasni nem tudnak, ez pedig nagyon megnehezíti az ujoncok kiképzését. A magyar honvédelmi és a hadügyminiszter e bajon segíteni akarván, megbízták a budapesti helyőrség parancsnokságát, hogy Gábel Gyula fővárosi tanító útján, aki egy könnyű írás-olvasás módot talált fel, kísértse meg a baj orvoslását. Gábel módszerét, mely már a külföldön is használatban van, legközelebb fogja a budapesti honvédelmi parancsnokság jelenlétében néhány analfabétát bemutatni. Gábel a közös hadügyminisztertől is kapott ebben az ügyben leiratot, mellyel alkalmat ad neki, hogy módszerét a közös hadsereg analfabétáinak is megpróbálhassa.

— **Orsz. oltáregyesületi kiállítás és eucharisztikus kongresszus.** Immár hatodik éve, hogy az országos gyásznak szomorú napjaiban az Erzsébet-Örökimádás-Templom vigasztalógondolata megszületett. A nemzetnek szívet betöltő mély-séges fájdalom nem elégedett meg a szeretetnek muló tanúságaival, hanem maradandó tetteben kereste vigasztalását. Ezért az ősi szent hitnek s a koronához fűződő hagyományos ragszkodásnak törhetetlen erejével Örökimádás-Templom mellett határozott. A vallásos buzgóságnak legmélyéből fakadt nagyszerű elhatározást lelkesült buzgalommal karolta föl az egész ország. Az imádsággal kísért áldozókészség csakhamar odajuttatta a keresztény kegyeletnek üdvösséges gondolatát, hogy Erzsébet-Örökimádás-Templomnak ügye hova-tovább a megvalósulás felé közeledik. Ezt az öröndetes tényt tudatja velünk a május havában végbemenő alapkövetés, mely a királyi udvarnak legmagasabb jelenlétében fog megtörténni. Illő, hogy nemes fölbuzdulásunkból ez a magasatos esemény mindenképen emlékeztetessé váljék s méltó legyen imádkozó hitünkhöz, méltó a királyné-asszony megdicsőült emléke iránt táplált kegyeletünkhöz. Ezért az alapkövetésnek ünnepségét országos oltáregyesületi kiállítás és országos Eucharisztikus kongresszus kíséri. Egyik is, másik is az Üdvözítőnek legszentebb ügyet tartja szem előtt s arra céloz, hogy a természetfölötti élet minél mélyebbre, bocsássa gyökérszárait s a társadalomnak minél szelebbel rétegeiben megismerjék és megszeressék Jézus Krisztust. Mindkét szentségi műnek egy a célja: kiterjeszteni az isteni Megváltó birodalmának határait s a sebekről vérző társadalomnak kebelében lüktető szívére, éltető ársát az Ur Jézust tenni. Első ízben lesz az idén országos oltáregyesületi kiállítás és ugyancsak első ízben lesz a katholi-

kus nagygyűléstől különvált Eucharisztikus kongresszus. Az erősödő keresztény hitéletnek oly megnyilatkozásairól van tehát szó, a melyeknek jelentőség dolgában hazánk újabb történetében nem akad párjuk. Legyünk rajta, hogy az országos oltáregyesületi kiállítást és Eucharisztikus kongresszust tőlünk telhető siker koronázza. Tegyük meg, a mit az ügynek érdekében megtehetünk! Jöjünk el minél többen, buzgólkodjunk minél lelkesebben s áldozunk az Ur Jézus dicsőségére pénzt is, imádságot is! A keresztény hitélet felvirágoztatására közreműködni, nemzetünk közszellemének erkölcsi nemesítését jelenti. Ihlessen meg azért bennünket a szentségi Üdvözítő tüzes szeretete s bizzunk benne, hogy az áldozatrakész buzgóságunk jutalmául velünk lesz az Isten áldása!

Programm: Május 17. Kedd. Dél előtt kilenc órákor Veni Sancte és szentmise a belvárosi fő-plébánia templomban. Tíz és fél órákor ünnepi megnyitó gyűlés. Délután három órákor az országos oltáregyesületi kiállítás megnyitása. Este egyházzenei előadások. Május 18. Szerda. Dél előtt szentmise s az Erzsébet-Örökimádás-Templom alapkövének letétele. Egész nap ünnepies Szentségimádás a belvárosi fő-plébánia templomban. Délután az Eucharisztikus kongresszus szakosztályainak gyűlése. Május 19. Csütörtök. Dél előtt kilenc órákor szentmise a belvárosi fő-plébánia templomban. Tíz és fél órákor diszgyűlés. Este öt órákor szentséges körmenet.

Kedvezményes vasúti jegyekről, előre bejelentés esetén szállásról és ellátásról is gondoskodik az előkészítő bizottság. A tagsági díj 2 korona. Minden tag bronz emlékméret és tagsági jegyet kap. A tagsági jegyek Budapest, IX., Rákos-utca 5. (Mária-Reparatrixapácák zárdája) kaphatók. A kiállításra, kongresszusra s a két fővel kapcsolatos ünnepségekre vonatkozó bármilyen felvilágosítást és címre tessék írni: Eucharisztikus kongresszus Budapest, IV., Központi papnevelő. A körmenet fényének emelésére főkéri az előkészítő bizottság az előkelőségeket, hogy a körmenet alkalmából diszruhában jelenjenek meg.

TANÚGY.

Tanítói gyűlés Nagy-Ernyén.

Múlt hó 28-án felette érdekes tanítói gyűlést tartott a maroskerületi róm. kath. tanítóegyesület. A gyűlést Szentmise előzte meg „Veni Sancte“-val. Mintatanítást tartott Szabó György alesperes az ismétlőknek az egyház iránt való kötelességekről. Öseh István tanító Marostordamegyét ismertette. A tanítók után Borsos Mihály gyakorlati előadást tartott a gregorian énekről, szakszerű előadását hálás köszönettel fogadta a gyűlés, ugyiszintén a Bereczky László tehetős, ügybuzgó tanító felette érdekes és nagy utánjárással, tiszta egyházas érzéssel szerkesztett felolvasását is a gregorian énekről.

Sárdi Péter derek egyleti elnök megnyitója is általános figyelmet keltett és általános elismerést érdemelt ki, főképpen a tanítók kötelességeit hangsúlyozta a romboló vad szocializmussal szemben.

A gyűlésen jelen volt Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő is, kit meleg hangon üdvözölt Karácson Márton apát, főesperes 25 éves tanfelügyelői jubileuma alkalmából, mint a magyar tanügyi tanörvithatlan bajnokát, kinek ügybuzgó működése alatt Marostordamegyében a tanügyi magas nyíra emelkedett.

Délután 1/22 óráig tartott a gyűlés, melyen az eddigi tisztviselőket elükön a nagybuzgóságú

patriarchális megjelenésű Sárdi Péterrel egyhangulag a következő három évre újból megválasztották.

Ezen tanítói gyűlés fő érdekessége főleg abban állott, hogy egészen dominálta az egyházi ének reformja. Jól esett észrevenni, hogy a kántortanítói kar kevés kivétellel teljesen kezdi átérteni és gyakorlatilag érvényre juttatni a pápa Ő Szentsége szándékát, készséges szívet és lélekkel kívánnak ebben is engedelmkedni Püspök urunk és atyánk meghagyásainak.

Megható volt hallani Borsos Mihály és Bereczky László „Tantum ergo“ éneklését gregorian stílusban, Bereczky az „Asperges me“ dallamot is sikerülten mutatta be. Kétségkívül a pap-ság is élénken fogja tárgyalni a közeli tavaszi korona gyűlésen a gregorian ének kérdését. László Domokos remetei káplán, ki e tekintetben alapos tanulmányt tett, érdekes elméleti és gyakorlati előadást fog tartani.

Isten után reméljük, hogy a gregorian ének érdekében milder, vonalon megindul a harc és egy pár év alatt a megható, szívet lelket elragadó egyházi ének, a gregorian egészen otthon lesz templomainkban, a nép is lelkesedéssel fogja énekelni. Csak akarni kell, ezt is meg lehet taníttatni a néppel és lesz egészséges, valódi épületes szent ének. Adja Isten!

Vigilans.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

— *A Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatala (Bpest VIII. Szentkirályi-utca 28.) újabb időben a könyvkiadás minden ágában előjár a magyar könyvkiadók között. A keresztény Magyarország minden rétegének gondoskodik szellemi termékéről. Egyik vállalata tudósoknak, másik az intelligens nagy közönségnek, egy másik a népeknek, a legújabb pedig a magyar ifjúságnak szól. Ez utóbbi különösen érdekelhet mindenkit, aki az ifjúság fejlődésének sorsát szíven viseli. A Sz.-István-Társulat szemben az újabb időben gombamódra elszaporodott selejtes, sokszor erkölcsrontó ifjúsági olvasmányokkal, olyan műveket ad ki, melyeket minden szülő, minden pedagógus nyugodt lelkiismerettel adhat a gyermekek kezébe.

Ilyen fajta kiadványai közül a két legújabbat óhajtuk olvasó közönségünkkel megismertetni:

A győri vaskakas. Elbeszélés a török hódítás korából. Irta Szerelmehegyi Tivadar. Ára 60 fillér. Hazafias tárgyú ifjúsági elbeszélések elég szép számmal vannak irodalmunkban. Legalább nem mondhatjuk, hogy szükségét szenvedünk ebben az irányban. Azonban történetünknek épen az a korszaka, amely török hódoltság néven ismeretes, talán a legkevésbé van eddig az ifjúság részére földolgozva. Pedig e korból számos kisebb-nagyobb esemény szinte magától kínálkozik a földolgozásra, hogy a hazafias és vallásosság nagyszerű tetteivel lelkesítse az ifjúság könnyen hevülő szívet. A cím-beli elbeszélés történetünknek épen e nevezetes időszakából veszi tárgyát. A meseje elejétől végéig vonzó és érdekes, úgy hogy figyelmünk folyvást fokozódik egészen az esemény befejeztéig. Nyelvbéli előadása szabatos, magyaros és tárgyához mérten egyszerű. Ezenkívül még egy tulajdonságát kell e kis elbeszélésnek kiemelni: s ez az egész eseményen keresztülvonuló vallásos érzés. Ez nem hangzatos szólásokban nyilvánul, amelyek a vallásos érzésnek csak könnyen lefoszó mázai, hanem főképen az esemény tárgyának fölfogásában, s mese fűzésében és lebonyolításában mutatkozik. És ez a fölf-

gás annál jobban odaillik az elbeszélésbe, mert abban a korban, amelyből az író a tárgyat merítette, a vallásos és hazafias érzés az emberek minden tetteiben rendszeresen egybeolvadva jelenik meg. E kis elbeszélést mind érdekfeszítő voltánál, mind helyes erkölcsi irányánál fogva a legmelegebben ajánlhatjuk.

Petike. Elbeszélések. Rossegger Péter műveiből összevalogatta és az ifjúság számára lefordította Körösi Henrik. Ára 80 fillér. Németországban a Rossegger-fele ifjúsági elbeszélések igen nagy keletnek örvendenek. Különösen kedvelté teszi őket a nemes erkölcsi fölfogás, mely minden egyes darabból kisigazgrik, ezenkívül a mese természetese és gyors lebonyolítása és az előadás egyszerűsége. Mind oly tulajdonságok, amelyek a felnőttek számára készült elbeszélésekben sem közönséges érdem számba menők: a kicsinyek mulattatására szánt olvasmányokban pedig a legjelesebb íróknál is csak ritkábban szoktak egyesülni. A több kötetre terjedő Rossegger-fele elbeszélésekből Körösi Henrik tizenegy darabot választott ki és fordított le. Az egyes elbeszélések kiválasztásában dicsérettel kell megemlítenünk a fordítónak körültekintő tapintatosságát, amellyel mind olyan darabokat szemelt ki, hogy a mi ifjúságunk érdeklődését is kellő mértékben föl tudja kelteni. Elismeréssel kell szólnunk a fordítás szabatos és magyaros nyelveről is, amelyen a legtávolabbi sem érezhető, hogy fordítással van dolgunk. Irodalmunk epenséggel nincs valami nagy bővében ilyen ifjúsági olvasmányoknak s ezért a fordító helyesen tenné, ha a Rossegger-fele elbeszélésekből még többet is nyújtana. Addig is ezt a kis kötetkét a legmelegebben ajánljuk az ifjúság barátainak és magának az ifjúságnak a figyelmébe.

* Az örmény kereszténység eredete. Írta: Avedik Lukács főesperes-plebános. Ára 1 korona. Ezerhatszáz éve annak, hogy az örmény nemzet tagja lett a kereszténységnek. Nyelvéleg, fajiag már évszázadokkal a kereszténység elfogadása előtt tagolódott önálló nemzetessé. Ez elszigetelt maroknyi nép az Euphrat és Tigris fekeinél többet szenvedett nyelvéért hitéért, mint a keteti népek valamennyien. A hithez, valláshoz való példátlan ragaszkodásnak fizette folyton s fizeti mai napig keserves véradóját. A keresztény vallás a népek mártírúrságát jól szokta megfizetni. Ennek köszönhető az örményesség is, hogy mint kis sziget a mohamedán tengerárban a barbár népek hullámvérési alatt össze nem morzsolódott. A keresztény vallásnak megalapítója Világosító szent Gergely, a csodatevő, hős vértanú. Az örmény kereszténység kezdete és az ő gyönyörű alakja elválaszthatatlanok egymástól. E kétfőt mutatja be élénk színezéssel 170 oldalon a szerző, kinek tanulságos művét annál melegebben ajánljuk megvételre, mert a befolyó tiszta jövedelmet az erdélyi katolikus egyetem javára szánta.

* Megjelent a „Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati lelkipásztorkodás köréből.” XXVII. évf. áprilisi füzet, melynek, — mint a kiváló szakközöny füzetek mindenkor — most is gazdag és érdekes tartalma ez alkalommal teljes öt iven áll előttünk. Főbb közleményei és rovatai: A szocializmus és a papság. — A Szentlélek Isten tisztelete. A Szentlélek tisztelete korunk szükséglete. — A gyermekhalandóság a lelkipásztorkodás szempontjából. — A papi ére nyekről. (Vége.) — A breviáriumból. Anyakönyvi ügyek. Liturgikus apróságok. Főpásztori körlevelek. Rendelekek. Vegyesek. Irodalom. Személyzeti hírek. A „Havi Közlöny” szerkesztőközi-dója Patzner István, szentszéki ülnök, temesvár-gyárvárosi plebános. Egyes füzetekinek terjedelme állandóan legalább 4 nagy ív, előfizetési ára egész évre 10 kor., vagy megfelelő számú intentio elvállalása. — Megrendelhető a szerkesztőközi-dó: Patzner István plebános címén (Temesvár-gyárváros, róm. kath. plebánia.)

CSARNOK

Utazás Japánba.

(Folytatás.)

Irkutszktól Sztretenszkig.

Irkutszki állomást félegykor hagyta el vonatunk. A pályatest a tiszta vizű Angora partján fekszik mindenütt: háromkor a Baikal tó partjára érünk. Helység nincs itt; az állomás mellett levő kis vendéglőben ebédeltünk. Még nem jött meg az angora hajó, mely bennünket átvisz a tónak másik partjára. Egy óra múlva kikötött, de csak este hétkor indul.

Szemügyre vettem a fából épült gátat, melyen a vonat közvetlenül a hajó mellé állhat.¹⁾

Az átkelés helyén a Baikal nem igen széles; a hajó négy óra alatt szeli át. A tavat majdnem falegény magas szirtek ölelik körül. Helyenkint még hó borította a csücsöket. A tónak vize hideg és oly tiszta, hogy a fenék nagy mélységben is látható. A nap teljes fényben ragyog, mégis oly hideg az idő, hogy téli ruhát kellett ölteni. Hónom alatt a zsolozsmás könyvvel fölmentem a fenyvesbe; mikor este visszajöttem, kőbor ebek támadtak meg.

Az étközben nem találtam podgyászomat. Német barátom megnyugtattam, hogy a magáéval együtt már a hajóra vitette; egyuttal tudatta velem, hogy a hajó 7 óra helyett kilenckor indul. Kimentem megint sétálni a gátra. Egy vonatról lisztet, zabot és söt raktak át a hajóra; ezért kellett 2 órát várniuk.

Fölszálltunk kilenckor, de csak 10 után indultunk. Alig hagytuk el a partot, megállt a hajó megvárni két bárkát, melyeket szintén át kellett vinni.

Az éj fősleges volt; a csillagok fényesen tükrözöttek vissza a tiszta vizen. Nem gyönyörködtem sokáig, mert a hideg bekergette a II. osztályú terembe. Amnyit volt az útas, hogy alig találtam ülést, ahol csakhamar elaludtam.

Junius 16. Éles fűtty riasztott föl 2 órakor. Azt híven, hogy partot értünk, siettem a fődélzetre. Virradni kezdett, de sűrű köd nehezkedett a tóra. Látok magam előtt kikötőt, vasúti kocsikat, hegyeket. Mintha mindezt már ismerném. Úgy is volt; a hajó ott állt, ahonnan elindult. Német barátom fölvilágosít, hogy a szél és hullámok miatt a két bárkát veszedelmes lévén átvontatni, az Angora visszahozta őket a kikötőbe. Amint a két bárkát lekapsolták, a hajó visszafordult a tónak, én pedig mentem aludni.

Reggel hatkor ért a hajó Missovaia kikötőbe. Azonnal fölszálltunk a gáton álló vonatra, mely felóra múlva indult, de néhány perc után meg is állt a hasonló nevű vasúti állomáson. Mert a vonat itt egy órát vesztegelt, az utasok kiszálltak az állomási étteremben reggelizni és élelmet vásárolni ebédre; ezen a vonalon t. i. már nincs étkező-kocsi.²⁾

A vasut egy darabig a tó mellett halad, azután befordul magas hegyek között szorongó völgybe. Szakad az eső; az idő oly hüvös, hogy a téli ruha ráfér az emberre a kocsiban is. Az eső és hideg egész nap tartott; a vonat átlag egy óra időközökben ért állomást. A vasúti éttermekben mindenütt olesón lehetett étkezni.

Junius 17. Délig esős és hideg volt az

1) Jár a tavon olyan hajó is, mely fölveszi és átviszi a vonatot; ez azonban csak kivételesen történik. p. o. 1903. május 7-én it. Verheyen atya nézte, mikor a Baikal hajó fölvette az orosz hadügyminiszternek egy gépből és 3 szalon-kocsiból álló vonatát. — Mäskülömben utast és terhet télen száánkán, nyáron hajóval szállítanak át. A tavat megkerülő pályatest még nincs készen.

2) Mióta kiépült a vasút Mandzsurian keresztül, tehát 1903 óta már van a gyorsvonat. Szerk.

idő. Délben kísütvén a nap, az idő is megenyhült. A vonat erdős dombok között, széles román csörömpölt át, messzire pedig magas hegyek látszanak.

Este hatkor alagúton megyünk át, az elsőt, melyet Párizs óta láttam; lehetett több is, de én éppen alhattam.

Éjjel tizkor érünk Csita állomásra, ahonnan ki fog ágazni a vasut Vladivosztk felé.

Junius 18. Tegnap óta az Ingoda folyó mellett haladunk. Az Ingoda Sztretenszk-től hajózható, de Amur nevet veszel fel. Utamat arra fogom folytatni K a b a r o v s z k - i g. Egylőre még egy napot vasúton kell ülnöm, hogy Sztretenszk-be jussak.

Az ég kiderült; a tájkepek változatosak. Folyvást az Ingoda bal partján megyünk abban a szorosban, melyet a víz tört magának; néhol a szirtben repesztettek útát a vonalnak, másutt annyira kitégült a szoros, hogy mező és erdő is fer el rajta. A föld sokkal kövesebb, semhogy termékeny lehetne. Elvetve látni kisedet falukat; a fából épült házaknak szerhát káldszínűleg a hó horpasztotta be.

Delután 4-kor értünk Nercsinszk elé, ahol 30 percig állt a vonat. Este félkilenckor értünk Sztretenszk végső állomására.

Át kell menni az Ingoda folyón, ha a városba akar az ember jutni. Német barátom három fuvarost kerített: egyet magának és nejeinek, másikat mindkettőjük podgyászának, a harmadikat pedig nekem. Az Ingodán komp vitt át. Az út úgy felázott, hogy félig elmerültek a sárban a kerekek; göröck is akkorak akadtak, hogy néhol majdnem feldőlt a kocsi.

Megállunk egy vendéglő előtt; németem leszáll lakást nézni, de avval jön vissza, hogy nincs szoba. Ilyen volt az állapot a másik fogadóban is. Kegyetlenül rossz utcákon felőrat handukáltunk, kopottas szállóban akadt 2 szoba. Szegényes vacsora után pihenni teremt az orosz ágynak deszka derckalján.

Mielőtt leszámolnék utazásom további eseményeivel, összegezem, hány napot, illetőleg órát töltöttem vasúton Párisól idáig, aholnem én veszek búcsut a vasúttól, hanem megfordítva, itt találunk helyet az úton szerzett tapasztalások is, melyeket nem akartam a leírásba szőni.

A napok számításánál mindig 24 órát értve az út Párisól Moszkváig: 2 nap és 17 óra; Moszkvától Irkutszkig: 7 nap és 21 óra; Irkutszk-tól Sztretenszkig: 3 nap 8 óra. Összesen: 13 nap 22 óra.

A vonaton töltött időn kívül tartózkodtam Moszkvában 30, Irkutszkban 42 óráig. Párisól Sztretenszkig tehát 16 nap és 22 óra alatt útaztam. Terhes napom csak egy volt Varsó és Moszkva között a por és melegség miatt. Az út nem oly fárasztó, mint az ember gondolná, mert a kocsik folyosóján sétálhat, a megállások pedig leszáll járkálni. Moszkvától átlag óránként megáll a vonat 15—40 percre. Ilyenkor rovarokat kerestem a mezőn vagy erdőben. A zsolozsmát csak egy nap nem mondhattam el; a kémkedő rendszer miatt úgy végeztem a zsolozsmát, mintha tudományos könyvet olvasnék.

Napjában kétszer étkeztem a kocsiban vagy a vasúti vendéglőben; az ebéd és vacsora 2 rubelbe került. Reggelizni vettem tojást, tejet és kenyert; ezt a három cikket minden állomáson olesón kínálják nők és gyermekek. Egy üveg 5 kopek; napjában több üveggel is ittam, egy üveg pedig készletben volt. A szibériai tejnél jobbat nem ittam soha. Az igen jó kenyérnek két fajtáját árulták: fehérét búzalisztból és barnát rozslistból; fölvaltva vettem néha az egyikből, néha a másikból. Kétszerre is elég volt

5 kopek árú kenyér. Láttam árulni az állomásokon sült foglyot, halat, nyírfajdot stb. is.

Mikor az ember vásárol, elég tudni oroszul a számok neveit: ha az eladó sokat kér, kisebb számat mond az ember. Az oroszok igen sok teát isznak; mindig tesznek bele egykét szelet citromot, ezt pedig mindenütt árulnak. Egy állomáson sem hiányzik a szamvár, melyből minden utas meríthet forró vizet, ha van hozzá teabögréje és csészeje: tea helyett én folyvást tejet ittam.

Szretenszk-ig az utazás könnyű és érdekes volt, nehezenre csak két dolog esett: nem tudtam oroszul, olvasni sem volt mit.

Az Amur vizen.

Junius 19. Ma 7 órákor kelek, a nap már magasán jár. Német barátom szívesen tolmácsolja, hogy mit akarok reggelizni. Azt is ő vállalja magára, hogy megtudakolja, van-e hajó melyre felszállhatnánk; eddig úgy áll a dolog, hogy két vagy három napot várunk kell.

Még étkeztem, mikor az utitárs sietve benyit hozzám újságnál, hogy délután négykor indul hajó, melyre ő már fel is rakatta holmiját. — „Ez a hajó, ugye, egy vállalkozónak a tulajdona; emélfogva nem oly kényelmes, mint az állami posta-hajó. De törődünk-e mi ezzel? Élelmet magunknak kell magunknak beszerezni legalább 6 napra.”

Együtt mentünk azonnal élelmet vásárolni. Részemről 2 kenyéret, söröt és néhány doboz konzervet vettem. Hat napra ez nem elég, de útna is kapni egyet-mást.

Délután 4-kor felszálltunk a sík fenekű gőzhajóra, mely csak másfél láb mélyen járt a vízben; a hajó erőt mindkét oldalán egy-egy természetes lapátos kerék szolgáltatta.

A fődélzetet kínaiak és orosz kivándorlók foglalják el; legtöbbször kinyújtózkodva fekszik. Minket a hajó elején levő kis terembe szállásolnak, ahol jól fogjuk magunkat érezni, mert a helyiség világos és szellőztethető.

Este felkilenek van, mikor elindultunk; kilenckor megáll a hajó Szretenszk alatt meghalni.

Junius 20. Jól aludtam az agynak is beváló kereveten. Sűrű köd ülvén a vizen, a hajó nem indulhatott; elővontattak és a hajó hátuljához kapcsoltak egy természetes bárkát, mely meg volt rakva teherrel és kivándorlókkal.

Nyolc órákor felszedték a horgonyokat. Kilenec órákor a parthoz farolt és megállt gőzösünk, hogy kitérjen a vizen feljövő postahajónak.

Posta-hajón kényelmesebb az utazás, mert kaphat az ember külön fülkét, napi 2 rubelért egész elemezést. A posta-hajó nem áll meg soha kitérni, mire minden más hajó köteleztetik.

Egy órát mehettünk, mikor a hajó szörnyen megzökkent; nagy riadalom támadt a fődélzetben. Mindössze az történt, hogy a hajó egy zátonyon megfeneklett. Nagyobb volt az ijedség, mint a baj; néhány perc és a hajó ment tovább.

Kevés volt a vizünk. Egyik matróz a hajó orrán állva rúddal folyvást mérte a mélységet és kiáltotta a kapitánynak; a legnagyobb mélység is csak 1 öl volt. Három láb mélységnél meglassult a hajó, mélyebb vízben gyorsabban ezezett.

A parton helyenkint csinos házak álltak kisdéd csoportokban; német barátom kitudakolta, hogy azok a kozák határőrök lakásai. Az Amur ugyanis határ Kína és Oroszország között. Csakugyan láttunk is az úton vagy 300 lovasat. Este a hajó megállt fát főlvenni, mert mint a vasúti mozdonyokat, az Amuron a gőzhajókat is fával fűtik.

(Folyt. köv.)

**2 vagy több gimn. osztályt
végzett fiu tanoncoknak felvé-
tetik PAPP GYÖRGY könyv-
nyomdájában.**

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és
kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajtákat ültettek, azok bőven elatják házukat az egész szőlőeres idején a legkitünőbb muskataly és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s ninesen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszre, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levezetőlapon tudatja.

Czím: Érmeleki első szőlőültetvénytelep Nagy-Kágya, Székelyhid, u. p.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlaknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végzheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, emélfogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögmetér (2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója.

== FŐRAKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

PÉNZ

4°-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszkrétan. **BANK- ÉS MAGÁNADÓSSÁGOK CONVERTÁLÁSA.**

MELLER LAJOS és TÁRSAI bankbizomány BUDAPEST, VI., DÁVID-UTCA 15. ● (Törvényszékiileg bejegyzett cég.) ● (Válasz belyeg.)

Értesítés.

Az alólirottánál (Kecskemét, XI. ker., 223. sz.) kapható Kozár Gyula

„Descartes és szt. Tamás“

című hírneves munkája, mely a „Bölcs. Folyóirat“ pályázatán pályadíjat nyert, a m. k., tudományegyetem hittani kara pedig a Horváth-féle díjjal jutalmazta.

A terjedelmes és csinos kiállítású művet néhány napig míg esekély készletem tarti leszállított áron 2 K. 20 fillérért küldeni kész vagyok.

Kecskemét, 1904. márc. hó.

Kontz János.

Jegyzet: Szétküldés csakis postautánnal.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

**könyvtára, irodalmi műve,
zene eszköze, festménye, régi könyve,
olajfestésű képje, szobra,**

**fegyvere, régi pénze, ékszere, butora,
háztartási, gazdasági és más eszköze**

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad, Hattuyi gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-orvos-fele

— FÜLOLAJ —

gyógyít időszakos süketiséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még időült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárban: DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

— PÉCSETT. —

Alapított 1867.

**Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi
eremmel kitüntetve**

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemű **javitásokat, hangolásokat** és **átépítéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos műfestszeti és iparművészeti intézet

Alapított 1887-ben

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomablt kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

18	25	40	55	95	120	180
----	----	----	----	----	-----	-----

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széllal

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Kiadja: az Erdélyi Római Katolikus Irodalmi Társulat.

Nyomatott Papp György könyvnyomatói intézetében Gyulafehérvárt.